

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 2593

S P R A W O Z D A N I E
KOMISJI NADZWYCZAJNEJ DO ROZPATRZENIA PROJEKTÓW USTAW
DOTYCZĄCYCH STATUSU OSOBY NAJBLIŻSZEJ W ZWIĄZKU I UMOWY
O WSPÓLNYM POŻYCIU

**o rządowym projekcie ustawy o statusie osoby
najbliższej w związku i umowie o wspólnym
pożyciu (druk nr 2110)**

Sejm na 51. posiedzeniu w dniu 13 lutego 2026 r., zgodnie z art. 39 ust. 2 regulaminu Sejmu skierował powyższy projekt ustawy do Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących statusu osoby najbliższej w związku i umowy o wspólnym pożyciu w celu rozpatrzenia.

Komisja Nadzwyczajna do rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących statusu osoby najbliższej w związku i umowy o wspólnym pożyciu po rozpatrzeniu powyższego projektu ustawy na posiedzeniach w dniach: 10 marca, 13 kwietnia i 26 maja 2026 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m uchwalić raczy załączony projekt ustawy.

Komisja, zgodnie z art. 43 ust. 3 regulaminu Sejmu, przedstawia na żądanie wnioskodawców, następujące wnioski mniejszości:

1) w art. 3 ust. 1 nadać brzmienie:

„1. Umowa zostaje zawarta, gdy pełnoletni mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni przed notariuszem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej złożą zgodne oświadczenie o woli przyjęcia praw i obowiązków wynikających z niniejszej ustawy i postanowień zawieranej umowy.”;

– poseł M. Wawer

2) w art. 3 dodać ust. 4–6 w brzmieniu:

„4. Osoby zawierające umowę o wspólnym pożyciu mogą złożyć oświadczenie o:

1) zachowaniu dotychczasowego nazwiska;

2) przyjęciu nazwiska drugiej strony;

3) połączeniu dotychczasowego nazwiska z nazwiskiem drugiej strony.

5. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składane jest jednocześnie z zawarciem umowy i podlega wpisowi do rejestru.

6. W przypadku rozwiązania umowy strona, która zmieniła nazwisko, może w terminie 6 miesięcy od dnia rozwiązania powrócić do nazwiska noszonego przed zawarciem umowy.”.

– poseł **M. Józefaciuk**

Warszawa, dnia 26 maja 2026 r.

Sprawozdawca

(-) Jolanta Niezgodzka

Przewodnicząca Komisji

(-) Urszula Pasławska

U S T A W A

z dnia

o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu

Art. 1. Ustawa określa status osoby najbliższej w związku oraz zasady zawierania i rozwiązywania umowy o wspólnym pożyciu, zwanej dalej „umową”, prawa i obowiązki stron umowy, a także stosunki majątkowe między stronami umowy.

Art. 2. 1. Osoby zamierzające zawrzeć umowę przedstawiają dokumenty tożsamości notariuszowi oraz składają w formie pisemnej zapewnienia, że nie wiedzą o istnieniu przeszkód uniemożliwiających zawarcie umowy, o których mowa w art. 7.

2. Zapewnienia zawierają:

- 1) nazwiska i imiona osób zamierzających zawrzeć umowę, ich nazwiska rodowe, jeżeli można je ustalić, obywatelstwa, daty i miejsca urodzenia, numery PESEL, jeżeli zostały nadane, a także oznaczenia przedstawionych dokumentów tożsamości;
- 2) oświadczenia o stanie cywilnym osób zamierzających zawrzeć umowę;
- 3) miejsce zawarcia małżeństwa albo poprzedniej umowy – jeżeli osoba zamierzająca zawrzeć umowę pozostawała uprzednio w małżeństwie lub związku wynikającym z umowy albo prawomocnie stwierdzono nieważność albo nieistnienie małżeństwa lub umowy;
- 4) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe rodziców każdej z osób zamierzających zawrzeć umowę, jeżeli można je ustalić;
- 5) oświadczenia o świadomości braku przeszkód uniemożliwiających zawarcie umowy, o których mowa w art. 7;
- 6) adresy do korespondencji osób zamierzających zawrzeć umowę;
- 7) własnoręczne podpisy osób zamierzających zawrzeć umowę oraz notariusza przyjmującego zapewnienia.

3. Oświadczenia, o których mowa w ust. 2 pkt 5, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula

ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

4. Notariusz do zapewnień pozyskuje od osób zamierzających zawrzeć umowę informacje o miejscu ich zamieszkania, a jeżeli miejsca te znajdują się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – również o okresie przebywania na terytorium danej gminy i łącznym okresie przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz przetwarza te informacje.

5. Notariusz przekazuje dla potrzeb statystyki publicznej informacje, o których mowa w ust. 4, służbom statystyki publicznej.

6. Zapewnienia są ważne przez okres 3 miesięcy od dnia ich złożenia przez obie osoby zamierzające zawrzeć umowę.

Art. 3. 1. Umowa zostaje zawarta, gdy po złożeniu ważnych w dniu zawarcia umowy zapewnień, o których mowa w art. 2, dwie osoby jednocześnie obecne przed notariuszem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej złożą zgodne oświadczenia woli o zawarciu umowy oraz przyjęciu praw i obowiązków z niej wynikających.

2. Przed przyjęciem oświadczeń, o których mowa w ust. 1, notariusz poucza osoby zawierające umowę o skutkach prawnych zawarcia umowy, w szczególności o nieważności postanowień zmierzających do obejścia przepisów prawa.

3. Notariusz sporządza umowę w formie aktu notarialnego.

Art. 4. 1. Za czynność rejestracji, o której mowa w art. 18a i art. 19a ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 393), notariusz sporządzający umowę pobiera opłatę skarbową w kwocie 100 zł i przekazuje ją na rachunek bankowy gminy właściwej ze względu na miejsce zawarcia umowy.

2. Notariusz w terminie 7 dni od dnia sporządzenia umowy przekazuje wypis zawierający część ogólną umowy do kierownika urzędu stanu cywilnego właściwego dla miejsca jej zawarcia. Nadanie wypisu zawierającego część ogólną umowy jako przesyłki poleconej w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 366, 820 i 1456) jest równoznaczne z przekazaniem jej do kierownika urzędu stanu cywilnego.

Art. 5. Jeżeli umowa została zawarta z naruszeniem art. 3, każdy, kto ma w tym interes prawny, może wystąpić do sądu okręgowego właściwego dla miejsca zawarcia umowy z powództwem o ustalenie nieistnienia umowy.

Art. 6. Notariusz, który stwierdził istnienie przeszkody do zawarcia umowy, odmawia sporządzenia aktu notarialnego.

Art. 7. Nie mogą zawrzeć umowy:

- 1) osoby, które w chwili zawarcia umowy nie ukończyły 18 lat;
- 2) osoby nieposiadające zdolności do czynności prawnych;
- 3) krewni w linii prostej lub rodzeństwo;
- 4) osoby pozostające ze sobą w stosunku przysposobienia;
- 5) osoby pozostające w małżeństwie albo będące stronami innej umowy, albo pozostające w innym związku zawartym w celu wspólnego pożycia zgodnie z prawem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa, który w świetle prawa polskiego nie jest uznawany za małżeństwo.

Art. 8. 1. Umowa zawiera część ogólną oraz może zawierać część szczegółową.

2. Część ogólna umowy zawiera:

- 1) nazwiska i imiona osób, które zawierają umowę oraz ich nazwiska rodowe, jeżeli można je ustalić, obywatelstwa, daty i miejsca urodzenia oraz numery PESEL, jeżeli zostały nadane;
- 2) datę i miejsce zawarcia umowy;
- 3) adresy do doręczeń na potrzeby zawiadomień, o których mowa w art. 19a ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego;
- 4) pouczenie o przeszkodach uniemożliwiających zawarcie umowy, o których mowa w art. 7;
- 5) pouczenie o prawach i obowiązkach wynikających z niniejszej ustawy oraz przepisów odrębnych;
- 6) oświadczenie o świadomości braku przeszkód uniemożliwiających zawarcie umowy, o których mowa w art. 7;
- 7) oświadczenie woli o zawarciu umowy oraz oświadczenie o woli wykonywania praw i obowiązków z niej wynikających;
- 8) nazwisko i imię notariusza oraz siedzibę jego kancelarii;
- 9) podpisy osób, które zawierają umowę i notariusza.

3. Część szczegółowa umowy może zawierać w szczególności:

- 1) postanowienie o ustanowieniu umownej wspólności majątkowej albo rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków oraz postanowienia określające ich szczegółowe zasady;
- 2) postanowienie o przyjęciu wzajemnie względem siebie albo tylko jednej ze stron umowy względem drugiej strony umowy obowiązku alimentacyjnego na wypadek rozwiązania umowy, jeżeli jedna ze stron umowy znajduje się w niedostatku;
- 3) postanowienie o prawie korzystania z mieszkania i przedmiotów urządzenia domowego przysługującego jednej ze stron umowy przez drugą stronę umowy oraz postanowienie o terminie na opuszczenie mieszkania na wypadek rozwiązania umowy;
- 4) upoważnienie do wzajemnego dostępu do informacji na temat stanu zdrowia i dokumentacji medycznej wraz z określeniem jego zakresu;
- 5) pełnomocnictwo do działania jednej ze stron umowy w imieniu drugiej strony umowy przed sądami i organami administracji publicznej;
- 6) pełnomocnictwo do działania jednej ze stron umowy za drugą stronę umowy w sprawach zwykłego zarządu w razie przemijającej przeszkody;
- 7) postanowienia o możliwości i warunkach rozwiązania umowy przez osobiste złożenie przed notariuszem oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy przez jedną ze stron umowy, z określeniem sposobu, w jaki notarialnie poświadczony odpis oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy doręczany jest drugiej stronie umowy.

4. Na zgodny wniosek osób, które zawierają umowę, można do niej dołączyć aneks z testamentami. Notariusz sporządzający umowę może jednocześnie sporządzić, na żądanie stron, odrębne akty notarialne obejmujące testamenty stron umowy.

5. Roszczenie o zachówek, o którym mowa w art. 991 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184 i 507), ograniczone jest względem spadkobiercy, który dziedziczy na mocy testamentu, o którym mowa w ust. 4, do odpowiedniej części wartości udziału spadkowego, jaki przypadł temu spadkobiercy ponad udział przysługujący z mocy ustawy małżonkowi spadkodawcy.

6. Zmiany w umowie w zakresie, o którym mowa w ust. 3, mogą być dokonywane w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności.

7. O zmianach w zakresie danych objętych częścią ogólną umowy oraz złożonych oświadczeniach, o których mowa w ust. 3 pkt 7 i art. 31 ust. 1 pkt 1, notariusz zawiadamia kierownika urzędu stanu cywilnego właściwego dla miejsca zawarcia umowy. Przepis art. 4 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

8. Notariusz, który sporządził umowę, po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 19a ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, wydaje stronom umowy na ich żądanie wypisy umowy oraz wypisy obejmujące wyłącznie te postanowienia umowy określające przysługujące jednej ze stron umowy uprawnienia do reprezentowania drugiej strony umowy. Dotyczy to także aneksów zmieniających umowę.

9. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, wzór umowy oraz aneksu zmieniającego umowę, uwzględniając zakres danych niezbędnych do ich sporządzenia, podział umowy na część ogólną i część szczegółową oraz możliwość indywidualnego kształtowania treści części szczegółowej umowy.

Art. 9. 1. Przez zawarcie umowy strony zobowiązują się do wzajemnego szacunku, wzajemnej lojalności, pomocy, troski oraz współdziałania dla wspólnego dobra.

2. Jeżeli prawo do mieszkania przysługuje jednej ze stron umowy, w umowie strony mogą ustalić, że druga strona umowy jest uprawniona do korzystania z tego mieszkania w celu zaspokojenia wspólnych potrzeb. Przepis ten stosuje się odpowiednio do korzystania z przedmiotów urządzenia domowego.

3. W umowie strony mogą ustalić, że jeżeli po jej rozwiązaniu jedna ze stron umowy znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiej strony umowy dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

Art. 10. Przez zawarcie umowy strony umowy uzyskują status osoby najbliższej w związku i mają równe prawa i obowiązki wynikające z zawarcia tej umowy.

Art. 11. 1. Strony umowy, każda według swoich sił oraz możliwości zarobkowych i majątkowych, są obowiązane przyczyniać się do zaspokajania uzasadnionych wspólnych potrzeb.

2. Zadośćuczynienie obowiązkowi, o którym mowa w ust. 1, może polegać także, w całości albo części, na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym.

Art. 12. W umowie strony mogą ustalić, że każda ze stron umowy może działać za drugą ze stron w sprawach zwykłego zarządu w razie przemijającej przeszkody, w szczególności może bez pełnomocnictwa pobierać przypadające należności, chyba że sprzeciwia się temu ta strona umowy, której przeszkoda dotyczy. Względem osób trzecich sprzeciw jest skuteczny, jeżeli był im wiadomy.

Art. 13. 1. Z chwilą zawarcia umowy strony pozostają w ustroju rozdzielności majątkowej.

2. Każda ze stron umowy:

- 1) zachowuje zarówno majątek nabyty przed zawarciem umowy, jak i nabyty po jej zawarciu;
- 2) samodzielnie zarządza swoim majątkiem.

Art. 14. 1. W umowie strony mogą ustanowić:

- 1) wspólność majątkową albo
- 2) rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków.

2. Strona umowy może powoływać się względem innych osób na umowę, w zakresie, o którym mowa w ust. 1, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome.

Art. 15. 1. W umowie, w której ustanowiono wspólność majątkową, strony umowy mogą ustalić, jakie przedmioty majątkowe wchodzi do ich majątku wspólnego (majątek wspólny). Pozostałe przedmioty majątkowe należą do majątku osobistego każdej ze stron umowy.

2. W przypadku braku odmiennego postanowienia w umowie:

- 1) do majątku wspólnego wchodzi pobrane po jej zawarciu:
 - a) wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdej ze stron umowy,
 - b) renta należna poszkodowanej stronie umowy z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jej potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość,
 - c) dochody z majątku wspólnego;

- 2) nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę przedmioty zwykłego urządzenia domowego służące do użytku obu stron umowy należą do ich majątku wspólnego, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił;
- 3) przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego strony umowy wchodzi do jej majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

3. W razie wątpliwości uważa się, że przedmioty służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednej ze stron umowy nie zostały włączone do majątku wspólnego.

4. W razie ustania wspólności majątkowej ustanowionej w umowie, udziały stron są równe, chyba że umowa stanowi inaczej.

Art. 16. W skład majątku wspólnego nie mogą wchodzić:

- 1) przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę;
- 2) prawa majątkowe, które wynikają ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom;
- 3) prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie;
- 4) wierzytelności z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia, jak również wierzytelności z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;
- 5) niewymagalne jeszcze wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej każdej ze stron umowy;
- 6) prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy.

Art. 17. Z chwilą zawarcia małżeństwa przez strony umowy ustanowiona między nimi wspólność majątkowa ulega przekształceniu we wspólność ustawową, o której mowa w art. 31 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 oraz z 2025 r. poz. 897), na zasadach określonych w art. 31 § 3 tej ustawy.

Art. 18. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do wspólności majątkowej ustanowionej w umowie stosuje się odpowiednio przepisy art. 34^[1]–41, art. 43 § 2 i 3, art. 45 i art. 46 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Art. 19. Ustanowiona w umowie rozdzielnosc majątkowa z wyrównaniem dorobków polega na tym, że po ustaniu rozdzielnosci majątkowej strona umowy, której dorobek jest mniejszy niż dorobek drugiej strony umowy, może żądać wyrównania dorobków przez zapłatę lub przeniesienie prawa.

Art. 20. 1. Dorobkiem każdej ze stron umowy jest wzrost wartości jej majątku po zawarciu umowy, w której ustanowiono rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków.

2. Jeżeli umowa, w której ustanowiono rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków, nie stanowi inaczej, przy obliczaniu dorobków pomija się:

- 1) przedmioty majątkowe nabyte przed dniem ustanowienia rozdzielnosci majątkowej;
- 2) przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę;
- 3) prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie;
- 4) przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznana krzywdę; nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanej stronie umowy z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jej potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość;
- 5) wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej;
- 6) prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy;
- 7) przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku, o których mowa w pkt 1–6, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

3. Jeżeli umowa, w której ustanowiono rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków, nie stanowi inaczej, przy obliczaniu dorobków dolicza się wartość:

- 1) darowizn dokonanych przez jedną ze stron umowy, z wyłączeniem darowizn na rzecz wspólnych zstępnych oraz drobnych zwyczajowo przyjętych darowizn na rzecz innych osób;
- 2) usług świadczonych osobiście przez jedną ze stron umowy na rzecz majątku drugiej strony umowy;

3) nakładów i wydatków na majątek jednej ze stron umowy z majątku drugiej strony umowy.

4. Dorobek oblicza się według stanu majątku z chwili rozwiązania umowy według cen z chwili rozliczenia.

Art. 21. 1. Z ważnych powodów każda ze stron umowy może żądać zmniejszenia obowiązku wyrównania dorobków.

2. W razie braku porozumienia między stronami umowy co do sposobu lub wysokości wyrównania, rozstrzyga sąd.

Art. 22. 1. W razie śmierci jednej ze stron umowy, wyrównanie dorobków następuje między jej spadkobiercami a stroną umowy pozostałą przy życiu.

2. Spadkobiercy strony umowy mogą wystąpić z żądaniem zmniejszenia obowiązku wyrównania dorobków tylko wtedy, gdy spadkodawca wytoczył powództwo o unieważnienie umowy albo wystąpił o jej rozwiązanie.

Art. 23. 1. Z ważnych powodów każda ze stron umowy może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej.

2. Ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej może żądać także wierzyciel jednej ze stron umowy, jeżeli uprawdopodobni, że zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego.

3. Rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych przypadkach sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa.

4. Ustanowienie rozdzielności majątkowej przez sąd na żądanie jednej ze stron umowy nie wyłącza zmiany umowy przez strony. Jeżeli rozdzielność majątkowa została ustanowiona na żądanie wierzyciela, strony umowy mogą zmienić umowę po dokonaniu podziału majątku wspólnego albo uzyskaniu przez wierzyciela zabezpieczenia albo zaspokojenia wierzytelności, albo upływie trzech lat od ustanowienia rozdzielności.

Art. 24. Rozdzielność majątkowa powstaje z mocy prawa w razie utraty zdolności do czynności prawnych lub ogłoszenia upadłości jednej ze stron umowy. W razie odzyskania zdolności do czynności prawnych, a także umorzenia, zakończenia

lub uchylenia postępowania upadłościowego, z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu między stronami powstaje ustrój majątkowy określony w umowie.

Art. 25. Status osoby najbliższej w związku ustaje z mocy prawa w przypadku:

- 1) śmierci którejkolwiek ze stron umowy albo
- 2) zawarcia małżeństwa przez strony umowy, albo
- 3) rozwiązania umowy.

Art. 26. 1. W razie uznania jednej ze stron umowy za zmarłą domniemywa się, że status osoby najbliższej w związku ustał z chwilą, która w orzeczeniu o uznaniu tej osoby za zmarłą została oznaczona jako chwila jej śmierci.

2. Jeżeli po uznaniu jednej ze stron umowy za zmarłą druga strona umowy zawarła nową umowę albo małżeństwo, nowa umowa albo małżeństwo nie mogą być unieważnione z tego powodu, że strona umowy uznana za zmarłą żyje albo że jej śmierć nastąpiła w innej chwili niż chwila oznaczona w orzeczeniu o uznaniu jej za zmarłą. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli osoby zawierające nową umowę albo nowe małżeństwo wiedziały, że strona umowy uznana za zmarłą żyje.

Art. 27. Umowa może zostać unieważniona jedynie w przypadku zawarcia umowy:

- 1) przez osobę, która w chwili zawarcia umowy nie ukończyła 18 lat, chyba że osoba ta przed wytoczeniem powództwa osiągnęła ten wiek;
- 2) przez osobę nieposiadającą zdolności do czynności prawnych, chyba że przed wytoczeniem powództwa o unieważnienie umowy zdolność ta została jej przywrócona;
- 3) przez krewnych w linii prostej lub rodzeństwo;
- 4) przez osoby pozostające ze sobą w stosunku przysposobienia, chyba że przed wytoczeniem powództwa o unieważnienie umowy stosunek ten ustał;
- 5) przez osobę, która zawarła wcześniej inną umowę albo pozostawała w małżeństwie, chyba że przed wytoczeniem powództwa o unieważnienie umowy poprzednia umowa albo małżeństwo ustały albo zostały unieważnione, z wyłączeniem sytuacji, w której ustanie tej umowy albo małżeństwa nastąpiło przez śmierć osoby, która zawarła umowę, będąc stroną poprzednio zawartej umowy albo pozostając w małżeństwie;

- 6) przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli;
- 7) pod wpływem błędu co do tożsamości drugiej strony umowy, wywołanego podstępnie przez drugą stronę umowy, uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby strona umowy nie działała pod wpływem błędu i oceniała sprawę rozsądnie, nie złożyłaby oświadczenia o zawarciu umowy; podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem drugiej strony umowy, jeżeli ta o podstępie wiedziała;
- 8) pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony umowy lub osoby trzeciej, jeżeli z okoliczności wynika, że składający oświadczenie o zawarciu umowy mógł się obawiać, że jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe.

Art. 28. 1. Powództwo o unieważnienie umowy może wytoczyć:

- 1) każda ze stron umowy – w przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 27 pkt 1, 2 i 4;
- 2) każdy, kto ma w tym interes prawny – w przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 27 pkt 3 i 5;
- 3) strona umowy, która złożyła oświadczenie o zawarciu umowy dotknięte wadą – w przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 27 pkt 6–8.

2. Powództwo o unieważnienie umowy może wytoczyć także prokurator.

3. Nie można żądać unieważnienia umowy z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 27 pkt 6–8, po upływie sześciu miesięcy od ustania stanu wyłączającego świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, wykrycia błędu lub ustania obawy wywołanej groźbą, a w każdym przypadku – po upływie trzech lat od zawarcia umowy.

Art. 29. Nie można unieważnić umowy po jej ustaniu, z wyjątkiem okoliczności, o których mowa w art. 27 pkt 3 i 5.

Art. 30. 1. Jeżeli jedna ze stron umowy wytoczyła powództwo o unieważnienie umowy, unieważnienie może nastąpić także po śmierci drugiej strony umowy, na której miejsce w procesie wstępuje kurator ustanowiony przez sąd.

2. W razie śmierci strony umowy, która wytoczyła powództwo o unieważnienie umowy, unieważnienia mogą dochodzić jej zstępni.

Art. 31. 1. Rozwiązanie umowy następuje w chwili:

- 1) osobistego, jednoczesnego złożenia przed notariuszem, przez strony umowy, zgodnych oświadczeń woli o rozwiązaniu umowy;
- 2) określonej w umowie, w przypadku złożenia przed notariuszem oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy, o którym mowa w art. 8 ust. 3 pkt 7;
- 3) uprawomocnienia się wyroku o rozwiązaniu umowy.

2. Powództwo o unieważnienie rozwiązania umowy może wytoczyć strona umowy, która, składając oświadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 albo 2, działała:

- 1) w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli;
- 2) pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony umowy lub osoby trzeciej, jeżeli z okoliczności wynika, że składający oświadczenie o rozwiązaniu umowy mógł się obawiać, że jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe;
- 3) pod wpływem błędu, wywołanego podstępnie przez drugą stronę umowy, uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby strona umowy nie działała pod wpływem błędu i oceniała sprawę rozsądnie, nie złożyłaby oświadczenia o rozwiązaniu umowy; podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem drugiej strony umowy, jeżeli ta o podstępie wiedziała.

3. O unieważnieniu rozwiązania umowy orzeka sąd wyłącznie z przyczyn określonych w ust. 1 i 2, jeżeli za dalszym trwaniem umowy przemawiają względy słuszności.

4. Nie można żądać unieważnienia rozwiązania umowy:

- 1) z powodów określonych w ust. 2, po upływie sześciu miesięcy od ustania stanu wyłączającego świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, od wykrycia błędu lub ustania stanu obawy wywołanej groźbą, a w każdym przypadku – po upływie trzech lat od złożenia przez strony umowy oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 albo 2;
- 2) po śmierci którejkolwiek ze stron umowy lub zawarciu przez którąkolwiek z nich nowej umowy albo małżeństwa.

5. Skutkiem unieważnienia rozwiązania umowy jest powstanie między stronami rozdzielności majątkowej obowiązującej od chwili:

- 1) złożenia przez strony umowy zgodnych oświadczeń o rozwiązaniu umowy albo

- 2) złożenia przed notariuszem oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy, o którym mowa w art. 8 ust. 3 pkt 7, albo
- 3) uprawomocnienia się wyroku o unieważnieniu rozwiązania umowy.
6. Powództwo o unieważnienie rozwiązania umowy może wytoczyć także prokurator.

Art. 32. Dokumentami potwierdzającymi ustanie statusu osoby najbliższej w związku są w szczególności:

- 1) zaświadczenie o statusie osoby najbliższej w związku, o którym mowa w art. 44 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, wraz z adnotacją, o której mowa w art. 48a ust. 2 pkt 6 tej ustawy;
- 2) odpis prawomocnego wyroku o unieważnieniu umowy;
- 3) odpis prawomocnego wyroku o rozwiązaniu umowy;
- 4) notarialnie poświadczone odpisy oświadczeń o rozwiązaniu umowy złożonych przed notariuszem przez strony umowy albo przez jedną ze stron zgodnie z postanowieniami umowy.

Art. 33. Ustawa wchodzi w życie w terminie określonym w ustawie z dnia ... – Przepisy wprowadzające ustawę o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...).